

Responde primo tuo. si autē sit manus tua sup os
tuū. ne capiaris in verbo indisciplinato a confundat.

Quintū punctum.

Rēq̄ras q̄s erit effectus tue locutionis. nā q̄dā ab
inīcio vidē^r bona q̄ malū effectū habēt. Queri^r
nō solū principū sed etiā finē effectū req̄rere debes
Vñ **P**aphil⁹ dixit. Principū finē spectat prudentia
verū. Finis principū hz omne dē^r. Verbi principū
finēz arcūspice vbi. Vt meli⁹ possis p̄meditare loq̄.
Si autē verbū q̄s dicere vel dubiū appareat vtz bo
nū effectū habitūz sit. an nō. silere dēs potius q̄ dis
cere. Nā dixit **P**etr⁹ alfonfus q̄ fuit optim⁹ philoso
phus. Si dicere metuas vñ p̄mitteas. sp̄ est meli⁹ nō
q̄ sic **S**apiēti em̄ magis expedit tacere p̄ se. q̄ loqui
cōtra se. qz paucos vel neminē tacēdo multos loq̄n
do arcūuentos vidim⁹. Q̄s pulcre voluit q̄ ait. Nil
ta uilse nocet. nocet eē sepe loquutū. Verba em̄ sa
gitas sunt q̄si filia. facile emittū^r difficile retrahūt^r
Quare dicit cōsuevit. Euolat emissū irreuocabile ver
bū. Hoc vult **A**risto. dicēs. Q̄s semel dictū est am
pli⁹ resumī nō p̄t. Ergo in dubijs meli⁹ est tacere q̄
dicere. sic a m factis dubijs meli⁹ est nō facere q̄ fa
cere. ut ait tull⁹ dicēs. Bene p̄ceperūt q̄ vātāt age
re q̄s dubites equū an iniquū sit. Eqtas eī p̄ se tu
cet dubitatō at̄ significatōz cōtinēt iniurie. a ali⁹
dixit. Si q̄d dubites ne feceris. Certe om̄e iudiciūz
q̄s dubitatū fuerit fugito. Ad intelligētīā a exposi
tōem hui⁹ dictōis q̄s. multa notari possent. S; ista
q̄nq̄ pūcta sup̄i⁹ posita breuitatis cā tibi sufficiant

Seq̄tur de quid loqueris.
Predictis notatis diligētēz cognitū sup̄ hac
dictōe q̄s. sejtur vidē aliq̄ expositiōis cā super
hac dictōe quid. a habz dē^r puncta.

Primū punctū de quid loqueris.
Requirere debes in p̄mis vtrū verū vel falsū. Ait
em̄ **J**esus syriac. Ante oīa opa tua vbi verax

precedat te. a ante oēm actum cōfiliū stabile. **Sup**
oīa em̄ veritas est colenda q̄ sola deo hoīes prios
facit cū ipse de⁹ v̄itas fit. ipsomet hoc testāte cū dixit
Ego sum via v̄itas a vita. Si ḡ loq̄ debeas veritatē
oīi. nō dicas. mēdacio do loso pemit⁹ fugato. vñ p̄
pheta. **Os** iusti meditati⁹ sapiētā. a lingua ei⁹ lo
quet⁹ iudiciū. a veritatē vel finam verā. vñ **Salo.** in
eccāstico. **Pot⁹** diligēd⁹ est fur. q̄ assidu⁹ in mēda
cio. **Et** ali⁹ dixit. **Acq̄**esce veritati siue a te plate. siue
tibi oblate. **Et** etiā cassi odor⁹ **Pessima** cōsuetudo ē
despicere veritatē purā. in q̄ nichil imisceat⁹ falsitatē
Nā ut idē ait. **Ponū** est v̄x si nō aliqd̄ ibi imisceat⁹
aduersū. **Idē** intelligo et de simplici v̄itate. **Ait** em̄
Sene. **Oīo** ei⁹ q̄ veritati opam dat. incōposita a sim
plex eē debz. **Ita** ḡ veritatē loq̄ debes. ut dēm tuū ha
beat p̄d⁹ iurifurādī. a nichil im̄fit in̄ tuā simpli
cē assercionē a iurifurādū. **Nā** ut ait **Sene.** **Dictū** qd̄
nō habz sine iurifurādō pond⁹ ei⁹ q̄ iurifurādī p̄d⁹
vile ē. **Et** itē idē dicit in li. de forma honeste vite. ni
chil tibi im̄fit. an affirmes an iures. de religiōe a fi
de scias agi vbiq̄ de veritate tracta⁹. **Nā** etsi iure
iurādō de⁹ nō inuoca⁹. a inuocat⁹ nō fit testis tñ nō
trāseas v̄itatē. nec iusticie trāstias legē. q̄ si aliqn̄
cogaris vt̄i mēdacio. vt̄ere nō ad falsitatē sed ad ve
ri custodiā. **Et** si otigerit fidelitatē mēdacio redimē
nō mēt̄erl sed pot⁹ excusaberl. q̄ ibi honesta cā est
iust⁹ at̄ secreta nō pdit. tacēda ei tacet. loq̄nda loq̄t⁹
Atq̄ illa par̄ ē secreta tranq̄llitas. v̄itatē ḡ purā di
cas a simplici. a deū roga ut v̄ba mēdaciō lōge a te
faciat. **Nā** a **Salomon** rogauit deū dicēs. rogauit te
dñe ne deneges michi añq̄ moriar. vanitatē a v̄ba
mēdaciō lōge fac a me. mēdicitatē a diuidias ne debe
ris michi. ne opulsus egestate fuerer a piurē nomē
dei mei. **Et** sic nō dēs loq̄ nisi v̄itatē ita nec facē. **Dixit**
em̄ b̄t̄s **Paul⁹** i ep̄la. ij. ad corin. **Nō** ei possū ad
uersus veritatē loq̄ sed pro veritate. a talē veritate;

dicas que tibi credatur. Alioquin pro mēdacio repus
ta² sicut ecōuerso. vicē veri obtinet qđ falso credi². Et
itē dixi supra dolosū mēdaciū perit⁹ fugato nō em̄
est iudicād⁹ mēdax qđ dicit falsū qđ putat verū. Quia
qđtū in ipso est nō fallit: s; ipse falli². Ecōtra menti²
qui dicit eē verū qđ putat falsū: nec est liber a mēdas
cio qđ ore nesciēs verū loqui². sciēs autē veritatē mēs
titur. ut btūs Aug⁹. di. Vñ mēs tria verbis mēdax
est a pestifera. ut testa² esopus Om̄e gen⁹ pestis su
perat mēs dissona verbis: qđ quidē peste multū labo
rant dignitatū cupidiz qđ preclare dicit salusti⁹ Am
bicio multos mortales falsos s; uice coegit: aliis clau
sum in pectore: aliud in lingua promptū habere.

Secundus punct⁹.

Uterq; qđ dicere vis: utrū sit vtile graue et
pfitabile. aut sit vanū a inane. Verba ei vtilia
virtuosa a pfitabilia s; dicere debem⁹ inania vero pe
nit⁹ filere. Aut em̄ seneca de forma honeste vite s; mo
quoq; tu⁹ nō sit inanis sed aut osole² aut doceat aut
papiat aut moneat Et paul⁹ in epla ad thimothēū
Dixit p; fana a vaniloquia euita

Terca⁹ pūct⁹

Rēgras an dicas qđ rōnabile sit: an irrōnabile
rōnabilia verba s; sunt dicēda. Irrōnabilia
vero sūt tacēda. Nā qđ rōe caret nō p̄t esse diutur^m
qđ em̄ rōem scū potat totū mūdū vinat. vñ sc̄ptur
est. Si vis vincere totū mūdū te subice rōi. Rōe ei
mumēda est adolescētiaz: a etiā dici cōsueuit. Dñ ad
hibita rō cernit qđ optimū sit: neglecta vero mul
tis implicat² errorib⁹.

Quart⁹ punct⁹.

Rēgras utq; dicas qđ asperū v; durū. aut qđ mol
le dulce v; suaue. dulcia em̄ verba sūt pferēda
Cōtraria vero tacēda a perit⁹ obmittēda. Dixit ei ie
sus syriac. Tybie a psalteriū suaue faciūt melodiā
sup vtraq; autē lingua suaui. Et itē idē dixit Ver
bū dulce multiplicat amicos a mitigat inimicos.
vñ a dici cōsueuit Silua tenet lepore sapiētis lingua

leporum. Et pamphilus. **E**xpatat a nutriti facundia dul
cis amorē. Mollia etiā verba a nō dura dicēda sunt
Ait em salomō mollis sermo frāgit irā. hmo q̄ dus
rus suscitāt furorē. Hoc idē tullius p̄dare di. Nō faci
le dictū est: q̄ topere cōtūat aīos comitas: affabilis
tasq; sermōnis.

Quintus punctus.

Regras an dicas qd pulcrū a honestū an turpe
vlt malū. nā pulcra a honesta verba dicēda sūt
turpib9 a malis dimissis. ait ei btūs Paul9 in epla
p̄ma ad corin. Nolite seduci cōrūpūnt bonos mo
res colloq̄a mala. a atibi idē dixit in epla ad ephesi
os. Vis hmo mal9 de ore vestro nō p̄cedat. Et iteq; i
eadē epla subdit turpitudine aut stultiloq̄uz a scurriti
tas q̄ ad rē nō ptinet nō nomie² in vobis sicut dēz s̄a
ctos. Et sene. dixit de formula honeste vite. A v̄bis
q̄ turpib9 abstinet qz licētia eoz iprudētiā nutrit
Et salomō dixit. Nō assuet9 in v̄bis ip̄perij n̄ eru
die² auctis diebz vite sue: s̄ sp̄ in grā sale fit cōditus
Ait em btūs paul9 in epla ad colossēs. Sermo v̄o
sp̄ in grā sale fit cōdit9 ut sciatis quō oporteat v̄m9
cuiq; respondere.

Sextus punctus.

Regras ne qd dicas obscurū vlt ābiguū. S; dicē
debes clarā a aptū. Dicit ei lex. Nichil interest
neget q̄s aut taceat an obscure r̄ndeat q̄ntū ad hoc
ut incertū dimittat interrogantē. Scriptū est ei fact9
est mutū eē q̄ q̄s nemo itelligat dicere. Nīc ē ut ne
mo sophisticē loq̄ dēat hmo ei sophistic9 obscur9 ē a
deceptorū. Ait ei iesus sydr̄c q̄ sophisticē loq̄ odibil
est a oī re defraudabi² nō ei data est illi a dōo gratia.

Regras ne qd iniuriosū vlt **S**eptus punctus.
cōtumeliosū dicas vlt facias. Scriptū est ei ml
tis iniuria² qui v̄mī facit iniuriā. Vñ Iesus sydr̄c d.
Om̄es iniurie primi ne memineris a nichil agas in
operib9 iniurie. Vñ Cassiodor9. Iniuriā v̄mī9 cōpas
go totā cōuertit. a etiā Paulus in epla ad colossēs
ait. Qui em̄ iniuriā facit accipiet q̄s iniq; gessit

Et Seneca in epistola. Ab alio expecta quod alteri feceris a hoc in alio de quolibet iniuria a contumelia a maxime de illa que fit sub similitudine boni. Ait enim Tullius. Nulla maior aut capitatio est iniuria quam eorum que tunc cum maxime fallunt. id agunt ut boni viri esse videantur. In iniuria namque a contumelia tam pessime sunt ut non solum civibus singulariter nocent. Sed a etiam civitatibus a regnis que propterea destructe a mutate patiuntur. Nam ut ait Iesus syriacus. Regnum a gente in gentem transferretur propter iniustitias iniurias a contumelias. Et non solum a dicitur vel faciendo alteri iniuriam. Cohibere te debet a quod cessare. Sed etiam alteri volenti dicere vel facere iniuriam ob stare debet si commode potes. Ait enim Tullius in libro de officiis primo. Duo sunt iniusticie genera unum eorum que inferunt in iniuriam. Alterum eorum que ab his quibus inferuntur possunt non proferri sunt iniuria. Et tamen est vitium que non obstat iniuriati si potest que si parentes aut patriam aut amicos deserant. Si commode possunt dici quod ea demum fieri posse dicuntur que commode fieri possunt ut lex nostra dixit. Si autem alius tibi iniuriam dixerit: tace deus. Nam ut ait Augustinus in libro de summo bono. Gloriosus tacenda est iniuria fugere quam resistendo superare.

Octavo puncto

Requiras ne quid irrisorium dicas neque de amico neque de quolibet alio. Scriptum est enim. Amico nec ideo ludere quod debet liceat. Et iterum. Non amicum Iesus Christus irasci inimicum aut propter derisiones de se factas tecum dicit ad verba pervenit aut verba: cuiuslibet aut irrisio de se facta displicet. Irrisio facit ut amor inter eos minuitur. Et secundum regulam amoris. Si amor minuitur dicitur deficit a raro conualescit. Et certe propter irrisiones factas dicitur dicitur tibi quod non velles audire. Nam dixit salomon. Qui temere manifestat vitia sua in tempestive audiet crimina. Et Merdal dixit. Deridens alios non inderisus ab ipsis. Et iterum idem. Si vides alium vel si videris utrumque culpa est in aures patris turpe sequens verum magis. Requiras ne quid dolosum dicas neque sediciosum. Dixit enim propheta.

Disperdat dñs vniuersa labia dolosa a linguā ma-
tiloquā. Et idē predare querit. Quid datur aut ap-
pona² ad linguā dolosam Et rñdet v̄bo terribili. da-
būtur acute sagitte potētis dei cū carbombz desolato-
rijs. Cauendū tibi fūme ne aliqd sediciosū dixeris.
Nichil enī est p̄niciosū in ciuitate q̄ seditio vbi ses-
ditio ibi ciuiū diuisio. Sed ut ait dñs. Om̄e regnū
in se diuisū desolabi² a dom⁹ sup̄ domū cadet.

¶ Nono puncto.

Reqras ne qd sup̄bū dicas. Nā dixit salomon.
Vbi fuerit sup̄bia ibi a cōtūmelia. vbi at̄ hūi-
litas ibi sapientia simul cū gl̄a. Et Job. Si ascēderit
vsq; ad celos sup̄bia a caput ei⁹ nubes tetigerit q̄si
sterq̄limiū in fine p̄detur Et Iesus sydrac dixit. Odi-
bitis est corā deo a hoib⁹ sup̄bia a execrabil⁹ oīs mi-
q̄tas. Et itoz oburgatio a iniurie annullabūt sub-
stātiā a dom⁹ q̄ nimis locuples est annullabit² sup̄-
bia. Et ita clare p; q; sup̄bia facit hoiez odibilē ap̄s
oēs. a destruit oīa q̄ possid; dona. Qd multū egrege
testa² qdā dicēs. Si tibi copia si sapiētia formaq; de-
tur. Sola sup̄bia destruit oīa si comit². Deniq; req̄-
ras ne v̄bū ociosū dicas. Sēptū est nā q; de oī ocioso
verbo redditur sum⁹ rōez. Sit itaq; v̄bū tuū efficax:
nō inane. rōnabile: dulce. suaue. molle a nō durū:
pulcrū a nō turpe. vel matū a nō obscū. nō abiguū
nō sophisticū nō iniuriōsū nec sediciosū. nō irrisoriū
nec dolosū nō sup̄bū nec ociosū. hoc deniq; trado tibi
p̄ regula generali q; oīa facta q̄ pietate; caritate a
veracūdiā nrām ledūt. Et ut gnāte dicam q̄ extra bo-
uos mores sūt: nec nos facere posse credēdū ē ut lex
nrā dic̄. q̄ nec ea dicere dēm⁹: Ait ei soera. Que facē
turpe ea nec dicē honestū puto. Honestā igr̄ sp̄ dicē
dēs nō solū int̄ extraneos s; et̄ int̄ tuos nec enī inbo-
nestis v̄bis int̄ suos vti d; q̄ honest⁹ int̄ alios esse
desiderat. Cū in oī pte vite honestas p̄necessaria est
Et certe h; sint infinita exēpla sup̄ h̄ verbo q̄ ad eius
a v.

expositōem a intelligētiam dīa possent. Sed hec ad
p̄ns tibi mi fili dicta sufficiāt.

Cui loq̄ndū sit habz puncta septem.

Habito tractatu sup his duab⁹ d̄cōib⁹ q̄s a q̄d. Ac
cedas ad tractandū sup hac d̄cōe cui. Et sūt ist⁹ cō
sideratōnis puncta septem.

Prim⁹ punctus.
Quom loq̄ desideras: req̄ras cui loq̄ris vtz amico
vel alteri. Amico loq̄ bñ a certe potes: qz nihil
est vtili⁹ q̄ h̄e amicū cū q̄ tamq̄ cū teipso loq̄ris.
Nō tñ talia loq̄ris de q̄b⁹ p̄palādis a publicādis ti
meas: si inimic⁹ postea fiet. Ait em̄ seneca in epl̄is.
Sic loq̄ris cū amicis tāq̄ de⁹ audiat a sic viuas auz
hoib⁹ tāq̄ de⁹ videat. a ali⁹. Sic h̄eas amicū ut n̄ ti
meas ip̄m fieri inimicū. Vñ petr⁹ alphōsus Prop̄t
amicos nō pbatos p̄uide². semel de inimicis a mil
lesies de aīdis: qz forsān amic⁹ qñqz fiet inimic⁹. Et
sic leu⁹ poterit p̄q̄rere dānū suū. Secretū q̄ tuū de q̄
nō vis ut scia² v̄l nō potes h̄e cōsiliū quim reuele² t̄
bi soli h̄eas nullaqz manifestes. Ait ei iefus sydrac
Amico a inimico noli enarrare sensū tuū. a si ē deli
ctū tuū noli denudāe. Audiet ei te a respiciet te a q̄si
defendēs p̄t̄m tuū s̄ridet te. Et ali⁹ ait. Qd̄ secretū
cēvis nemi dicas. a ali⁹. Vix existimes ab vno posse
celari secretū. Et ali⁹. Cōsiliū l̄ secretū tuū absco dituz
q̄i in carcē tuo ē reclusū. Reuelāto x̄o te ī carcē suo te
net ligatū. Quare dixit. Qui cōsiliū suū retinz ī corde
sui iurē meli⁹ eligē. Nā tuti⁹ ē tacē q̄ ut taceat aliū
rogare. Cōcordat sen. Si tibi ip̄i nō ip̄asti ut tacēs:
quō ab alio filētū q̄ris. Si at cōsiliū secretū h̄e v̄
luerē aīcissimo fideli a pbato atqz secreto i⁹ omittas
Suadz ei salo. Multi pacifici sint tibi a cōsiliari⁹. Vñ⁹
de mille. Et catho. Cōsiliū archanū tacito omitte soz
dali. Corpis auxiliū medico omitte fideli. Inimico
at nō multū loq̄re nec secreta tua illi detegas. s̄ pul
tre docz q̄ ait. Nec cōfidat̄ secreta nec detegat̄. Cū q̄bz
egistis pugne discrimia tristis. a alibi idē d̄. Nulla